

TA DOKUMENT JE **IZBOR ODZIVOV JAVNOSTI**, KI NASLAVLJAJO VARUHA PRAVIC GLEDALCEV IN POSLUŠALCEV IN JE NAMENJEN ZA OBVEŠČANJE UREDNIKOV OZIROMA UREDNIŠTEV RTV SLOVENIJA TER SEZNANJANJE OBČINSTVA Z OBRAVNAVO NJIHOVIH ODZIVOV. VSEBINE ALI DELOV VSEBIN NI DOVOLJENO UPORABLJATI V NOBENEM DRUGEM KONTEKSTU.

MESEČNO POROČILO O ODZIVIH OBČINSTVA

JULIJ 2023

Povzetek odzivov in odgovorov z izbranimi poudarki, mnenja in priporočila, statistika

Objava na spletnem naslovu www.rtv slo.si/varuh: 21. 9. 2023

Končna redakcija: 21. 9. 2023

Pripravile: Marica Uršič Zupan, Katja Karlin Musulin in Mirjana Bijelić

Poudarki v odzivih in odgovorih ter mnenja in priporočila za julij 2023

Julija se je pri varuhinji nabralo 132 odzivov, kar je najmanjše mesečno število po juniju 2021.

Poletje je sicer praviloma nekoliko bolj zatišni čas, tudi oddaj je manj. In prav to je julija zmotilo nekaj gledalcev, ki so se potožili, da TV Slovenija le ponavlja oddaje zadnjih mesecev in predvaja zelo malo sveže posnetih oddaj. Varuhinja bo na te pripombe opozorila tudi v Priporočilih za Programsko-produkcijski načrt za leto 2024.

Julija so sicer izstopali odzivi na intervju z dr. Matjažem Gamsom na TV Slovenija 1. Intervju je najprej razburil javnost zaradi domnevnega opravičevanja Hitlerja, zato ga je TV Slovenija začasno umaknila iz arhiva. To pa je razburilo drugi del občinstva, ki je v tem zaznal cenzuro. Po presoji varuhinje, da so bile izjave dr. Gamsa iztrgane iz konteksta in da intervju ni kršil programskih standardov, je bil intervju hitro spet dostopen javnosti.

Tri odzive je sprožila domnevna cenzura Boga v izjavi kolesarja M. Mohoriča po etapni zmagi na Dirki po Franciji. Izkazalo se je, da sta tako TV Slovenija kot MMC izjavo objavila v celoti.

Programski standardi niso bili kršeni niti pri Odmevih, ki so gostili dva strokovnjaka na temo odlova nutrij, niti pri oddaji Studio ob 17.00 na Prvem o omejevanju tujerodnih invazivnih vrst. Obema je gledalec oziroma poslušalec očital, da sta bili pristranski, ker sta gostili samo strokovnjake, ki so podpirali odlov nutrij oziroma odstranjevanje tujerodnih invazivk.

Tudi julija je varuhinja prejela veliko pritožb komentatorjev pod članki na spletni strani rtvslo.si zaradi umika komentarjev. Za pojasnilo jih je napotila k administratorjem, enemu pa pojasnila, da je bil njegov komentar objavljen z zamikom zaradi predmoderacije vseh komentarjev. Bralcu, ki je opozoril na naraščajočo nestrpnost komentatorjev, pa je odgovorila, da na MMC-ju preizkušajo avtomatsko prepoznavo sovražnega govora, ki bi pomagal administratorjem pri omejitvi takšnih komentarjev.

Kazalo vsebine

TELEVIZIJA SLOVENIJA.....	4
I. INFORMATIVNI PROGRAM.....	4
Odmevi, 31. 7.: Enostranska predstavitev stališč do odlova nutrij.....	4
Intervju, 16. 7: Gost prof. dr. Matjaž Gams.....	6
Pohvale	11
Kritika voditeljev (osrednjih) informativnih oddaj.....	11
II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM	12
Nedostopnost Poletnega koncerta iz Schönbrunna 2023 (29. 7.) v arhivu	12
Dokumentarni film Proticepilna zarota, 23. 7.	13
Razočaranje ob prenosu maše z Brezj, 16. 7.	13
O ponovnem predvajanju starih filmov	14
Želja po ogledu tujega dokumentarca	15
III. RAZVEDRILNI PROGRAM	15
Pohvala gala koncertu Poletna noč in njegovim ustvarjalcem	15
IV. ŠPORTNI PROGRAM	15
Je TV Slovenija res cenzurirala izjavo Mateja Mohoriča?	15
Olimpijski festival evropske mladine (OFEM) 2023 v Mariboru	17
V. SPLOŠNO	18
Studijska podoba oddaj.....	18
Pobudi za več razvedrilnih vsebin na TV Slovenija	19
RADIO SLOVENIJA	19
I. RADIO PRVI	19
Studio ob 17.00, 25. 7. : Kako ustaviti invazivne tujerodnice? – enostranski pogled?.....	19
Poletni premor oddaje Radio Ga Ga	21
MMC.....	22
I. NOVINARSKÉ VSEBINE	22
Tudi MMC-ju očitki cenzure izjave Mateja Mohoriča	22
II. UPORABNIŠKE VSEBINE.....	23
Objava komentarja z zamikom.....	23
Sovražni govor pod zapisi na MMC-ju.....	23
RTV SLOVENIJA	24
I. JEZIKOVNA KULTURA	24
Pravilna izgovorjava besede QR KODA	24
O rabi besede tabornik	25
II. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM.....	26
»Govorna podpora za slepe in slabovidne ni vedno na voljo«	26
III. SPLOŠNO	26

Ponovitve, ponovitve	26
Osiromašen program v poletnem času	27
STATISTIKA	29

TELEVIZIJA SLOVENIJA

I. INFORMATIVNI PROGRAM

Odmevi, 31. 7.: Enostranska predstavitev stališč do odlova nutrij

Gledalka in gledalec sta v odzivih izrazila mnenji o enostranski predstavitvi stališč v pogovoru o problematiki nutrij in pižmovk v Odmevih, 31. julija. Povzemamo odziva:

»Tema današnjih Odmevov je bila odločitev o pomorih nutrij. Pri predstavitvi stališč sta sodelovala dva gosta, ki pa sta oba pomore zagovarjala. Televizija naj bi predstavljala obe strani, ne zgolj eno.« (M. V. Č.)

»Gledal sem oddajo Odmevi (31. 7. 2023) na prvem programu TV SLO. V oddaji je bil med drugim pogovor o odlovu nutrij, poleg voditelja sta sodelovala še direktor javnega zavoda Krajinski park Ljubljansko barje Janez Kastelic in biologinja ter specialistka za problematiko tako imenovanih invazivnih tujerodnih vrst Sonja Rozman z Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave. Oddaja me je presenetila v negativnem smislu, saj je bila zelo enostranska. Prikazovala je samo en pogled na nutrije in sicer tisti, ki je proti njim. Glede na Zakon o RTV Slovenija pa bi morala oddaja prikazati oba pola problematike nutrij in ne samo enega. Zato menim, da je bila oddaja v nasprotju s 4. in 5. členom omenjenega zakona, ki pravita, da mora RTV Slovenija zagotavljati nepristranske informativne oddaje o pomembnih svetovnih temah /.../. Ker je bil prikazan samo en pogled na obravnavano problematiko, seveda ni bilo spoštovano načelo celovitosti in resničnosti informacij. Še posebej zaradi tega, ker nutrije ne pomenijo uničevanja narave, kot se je trdilo v oddaji, temveč samo njeno spremembo - spremembe v naravi pa se dogajajo ves čas. Logika "invazivnih tujerodnih" nutrij, ki jo zagovarja država in na žalost tudi RTV SLO, temelji na zgrešeni oz. napačni podstavki, da je Slovenija zaprto ozemlje, kamor nimajo vstopa (oz. ne smejo vstopiti) nobene "tuje" rastlinske in živalske vrste in vse, ki kakorkoli pridejo, če državi niso všeč, jih je potrebno uničiti. Takšna logika je nasilna in uničujoča do narave, saj posega v njene naravne procese. Seveda se takšno obnašanje kot bumerang vrača nazaj ljudem. Je pa tudi v nasprotju s 63. členom slov. ustave, ki govori o tem, da je protiustavno vsakršno spodbujanje k nasilju - spodbujanje k uničevanju tujerodnih živali, npr. nutrij, pižmovk ... je vsekakor spodbujanje k nasilju do živali in s tem do narave. V bodoče predlagam, da so takšne oddaje nepristranske, objektivne in da se vanje vabijo predstavniki obeh polov, torej tistih, ki so za in tisti, ki so proti. Še posebej je pomembno, da je voditelj nepristranski in objektivni.« (V. B.)

Urednik Odmevov, 31. 7., Aleš Malerič

Ne obstaja le delitev na »mnenja za« in »mnenja proti«, ki jih v Odmevih vsekakor predstavljamo in soočamo. Ločujemo tudi med relevantnimi mnenji in nerelevantnimi mnenji, kjer nekdo enostavno nima dovolj znanja, da bi lahko nekaj ocenjeval, sodil in se soočal. Ne glede na poskuse relativizacije in sesuvanja tako rekoč vseh avtoritet v družbi, te še vedno obstajajo in so v družbi potrebne. Če nekoga boli zob, tudi ne gre h konjedercu ali k vedeževalki, še k splošnemu zdravniku ne, ampak k čim boljšem zobozdravniku, ker ima samo ta dovolj

znanja in usposobljenosti, da problem reši. In nekaj podobnega je tudi pri odvzemu nutrij. Biološka stroka, se pravi tisti, ki nekaj o živalih, biotskem ravnovesju v naravi, prehrambenih verigah, etc. vedo, so glede odvzema enotni. To sicer ne pomeni, da to mnenje ne more biti zmotno, je pa ta možnost zelo majhna in stališče stroke lahko soočamo le s stališči, ki morajo imeti vsaj minimalno potrebno stopnjo poznavanja, znanja, vedenja o problematiki.

O zbiranju podpisov proti odvzemu nutrij smo v naših prejšnjih oddajah poročali, tudi argumente za takšno stališče smo predstavili, nismo torej tega zamolčali, po slišnem in videnem pa je bilo očitno, da »mnenja protik«, v tem konkretnem primeru odvzema nutrij iz narave, v največji možni meri temeljijo na čustvih, empatiji, usmiljenju, kar sicer razumemo, ne pa na poznavanju, znanju, stroki. S tem stališčem nikakor ne želimo podcenjevati druge strani, je pa vendarle treba biti realist, kaj kdo ve in zna. Namen teme v Odmevih 31. 7. je bilo še enkrat obrazložiti, zakaj je odzem potreben, zakaj je tak način odvzema najbolj primeren in podobno. Izrecno smo povedali, da sta oba sogovornika podpornika odvzema nutrij. Voditelj je v pogovoru prevzel vlogo druge strani in gosta soočal s pomisleki tistih proti. S tem, mislim, da smo standardom RTV in novinarstva zadostili.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Menim, da je urednik primerno in temeljito pojasnil izbor gostov in uredniško zasnovo Odmevov 31. 7. 2023, vključno z vlogo voditelja, ki je gosta spraševal tako, da je navedel večino očitkov »druge strani«, torej nasprotnikov odlova nutrij.

Poklicna merila in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija v točki 2.3 res določajo uravnoteženost: »Programi RTV Slovenija, ki obravnavajo vprašanja javnega interesa, o katerih obstajajo v javnosti različna stališča, morajo zagotoviti enakovredno in enakomerno predstavitev najširšega možnega izbora stališč o določeni zadevi.«

Toda v nadaljevanju ta točka pravi tudi:

»Enakovrednost in enakomernost v tem kontekstu pomenita nepristranskost in razumen obseg, upoštevajoč težo posameznih stališč ali mnenj, njihovo pomembnost ali možno pomembnost.« Ko se glede strokovne vsebine o vprašanju javnega interesa soočajo strokovnjaki in laična javnost, je javni zavod sicer dolžan dati besedo obema stranema, vendar imajo stališča in mnenja stroke seveda večjo težo in pomembnost kot stališča in mnenja laične javnosti.

Točka 2.3.1 pa nadalje pravi: »V posamezni oddaji, ki obravnava za večino sporno temo, je treba predstaviti najširši možen obseg stališč in mnenj o tej temi. Z nepristransko držo novinarja/voditelja je treba poslušalcem in gledalcem omogočiti, da si o zadevi sami oblikujejo sodbo, ki bo temeljila na predstavljenih dejstvih.« V oddaji Odmevi, ki ji oporekate, je voditelj, kot je navedel že urednik, namenoma navajal pomisleke nasprotnikov odlova, torej je prevzel vlogo »druge strani« in s tem izravnal odsotnost nasprotnikov odlova oziroma razširil obseg izraženih stališč.

Urednik je primerno navedel tudi, da so v informativnih oddajah TV Slovenija pred temi Odmevi že poročali o pomislekih nasprotnikov odlova nutrij, med drugim tudi o vložitvi podpisov proti odlovu. Zato lahko te Odmeve uvrstimo v del poročanja v nizu. V vseh informativnih oddajah,

ki so poročale o nutrijah, ni bilo obeh strani, se je pa zelo širok razpon mnenj in stališč o tej temi izkazal v nizu več zaporednih oddaj.

Menim torej, da je TV Slovenija poročanje o izlovu nutrij opravila skladno z vsemi poklicnimi merili in načeli novinarske etike v programih RTV Slovenija.

Intervju, 16. 7: Gost prof. dr. Matjaž Gams

Na oddajo Intervju, ki je bila 16. julija na TV SLO 1, je varuhinja prejela 5 odzivov gledalcev (eno kritiko, eno mnenje, eno pohvalo in dva odziva zaradi umika oddaje iz arhiva RTV SLO) ter pobudo Vanje Vardjana, v. d. direktorja TV Slovenija po pooblastilu, za presojo oddaje. Najprej povzemamo pobudo, v nadaljevanju pa še ostale odzive.

Pobuda

V. d. direktorja TV Slovenija po pooblastilu Vanja Vardjan

V ogled vam posredujem oddajo Intervju, ki je bila na sporedu v nedeljo, 16. 7. 2023, na TVS1. Oddajo je vodila Vida Petrovčič, gost pa je bil profesor dr. Matjaž Gams, vodja Odseka za inteligentne sisteme na Institutu Jožef Stefan (IJS). Pri umetni inteligenci gre za aktualno tematiko, vredno uvrstitve v programsko ponudbo TV Slovenija. Ob ogledu oddaje sem opazil, da je dr. Gams v enem delu intervjuja izjavil, da je po njegovo »tudi Hitler želel dobro človeški civilizaciji, ampak da pa je bil efekt zelo negativen«. Ta izjava je spodbudila veliko negativnih odzivov v javnosti in tudi sam menim, da je bila sporna z vidika izpolnjevanja programskih standardov. Prosim, da v okviru svojih pristojnosti preverite, ali oddaja Intervju z dr. Matjažem Gamsom izpolnjuje programske standarde RTV Slovenija. Do prejetja vašega odgovora na to vprašanje sporočam vodji MMC RTV Slovenija, da se ta intervju začasno umakne s spletne strani našega javnega zavoda, eventualne ponovitve te oddaje na TV Slovenija pa se nadomestijo z drugo oddajo Intervju.

Kritika

»Spoštovani, ogorčen sem nad promocijo nacizma, opravičevanjem trpljenja z dobrimi nameni. To je nedostojno za javno RTV.

<https://www.facebook.com/drzavljanD/videos/996717464972737> (J. Š.)

Mnenje

»Gospa Varuhinja gledalcev in poslušalcev in strateški svet Vlade RS proti sovražnemu govoru! Najbolj vnete čistilce (častilce) javnega komuniciranja, ki se zdaj v hordah spravljajo nad gospoda Matjaža Gamsa, ki v intervjuju pri gospe Vidi Petrovčič absolutno ni izrekel nič sovražnega, opozarjam /.../ Bodimo pravični in natančni in ne delajmo krivic o zaslugah zla tistim, ki so za to najbolj zaslužni.« (V. K.)

Pohvala

»Zelo bi pohvalil Vido Petrovčič za izbor sogovornika in zelo zanimiv intervju na TVS1, v nedeljo, 16. 7., ob 21h. Super, res!« (K. E.)

Odziva glede umika oddaje iz arhiva

»Zelo nas čudi, da v arhivu oddaj Intervju ne moremo najti zadnje oddaje z ga. Vido Petrovčič in prof. dr. Matjažem Gamsom. Upamo, da ni vzrok kakršnakoli cenzura, ker - kakor beremo na spletu - neka ideološka struja ne razume konteksta nagovora spoštovanega gosta. Kajti to bi bilo noro! Prosim, da nam kot plačnikom obvezne RTV naročnine omogočite ogled te oddaje iz arhiva oddaj.« (N. in D. Ž)

»V času med 19. in 20. julijem je več uporabnikov portala RTV365 opazilo, da intervju z dr. Matjažem Gamsom ni na voljo. V zvezi s tem me kot gledalca, ki večkrat kakšno živo oddajo prihrani za kasneje, zanima:

- 1) Ali RTV365 redno objavlja vse oddaje nekega niza (npr. Dnevnik, Odmevi, Intervjuje, Tarče) ali pa gre v vsakem primeru posebej za uredniško odločitev, kaj se objavi tudi v arhivu in kaj ne?
- 2) Kakšni pravilniki, pravila ali kodeksi obstajajo glede objave, umika objave, preklica umika ipd. Kdo je za taka dejanja pooblaščen in kdo ima tehnične možnosti, da jih izvede? Prosim za kopijo teh pravilnikov.
- 3) Kdo, kdaj in na čigav ukaz je umaknil, pa potem spet vrnil intervju z dr. Gamsom. V skladu s katerimi pisanimi ali nepisanimi pravili se je to zgodilo? V skladu s kakšnimi pooblastili?
- 4) Ali so bile osebam, ki so o umiku odločali, znana stališča visoke politike in visoke civilne družbe o tem intervjuju?
- 5) Ali je nekdo na RTV intervju umaknil po tem, ko se je o njem kritično izrekla ministrica za kulturo, ali ko se je o njem kritično izrazil Inštitut osmi marec, ali pa se je umik zgodil že pred tem?
- 6) V primeru, da ni šlo za vsebinsko intervencijo, ki bi jo lahko razumeli kot poskus ugajanja nekoga na RTV vladajočim, ampak je šlo za tehničen zdrs, pomoto, po nesreči pritisnjeno tipko, ipd., prosim za natančen scenosled dogodkov, ki bo razblinil vse dvome, da je šlo za začasno samocenzuro neodvisnega medija.« (Ž. T.)

Avtorica oddaje Vida Petrovčič

Izjava dr. Matjaža Gamsa v omenjeni oddaji Intervju, kot se zdaj pojavlja v medijih in celo kritikah vlade ter dveh ministric, je iztrgana iz konteksta povedanega. Dr. Matjaž Gams je, ko je govoril o sodobnikih, kot so Soroš in ostali, opozoril, da si je, po njegovem mnenju, tudi Hitler v svoji glavi mislil, da je to, kar dela, dobro, čeprav objektivno ni bilo. Menim, da je nedopustno, da je oddaja Intervju z dr. Matjažem Gamsom umaknjena iz javno dostopnega arhiva RTV 365, saj si zdaj gledalke in gledalci ne morejo ustvariti svoje objektivne slike o tem, kaj je bilo v oddaji zares povedano, ampak so prepuščeni izkrivljenim političnim komentarjem, žaljivkam in blatenju gosta oddaje. Proti taki cenzuri kot avtorica oddaje Intervju odločno protestiram.

Urednik oddaje Intervju Jože Možina

Ogledal sem si oddajo Vide Petrovčič in citat, ki se problematizira. /.../ V tej zgodbi ni ničesar, kar bi terjalo kakršnokoli reakcijo voditeljice ali programskih delavcev RTV, zato ne razumem, zakaj, celo brez vednosti urednikov, /.../ umik intervjuja s spleta? To je dejansko cenzorski poseg. /.../

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija Jadranka Rebernik

Dr. Gams je eden najbolj znanih in uglednih analitikov družbenega dogajanja v Sloveniji in svetu, s svojimi izjavami občasno sproži tudi razpravo, kar je bistvo demokratičnega procesa. Tudi tokratni Intervju z njim je bil poln zanimivih in izzivalnih premislekov o družbenih fenomenih, postregel je z lastno realno analizo aktualnih zadev, kot sta »woke« in »cancel« kultura in predvsem – izrazil je lastno mnenje o trendih in pojavih v družbi. V pogovoru je, tako kot vsi sogovorniki pred njim, izrazil svoje mnenje, ki mu ga v svobodni družbi nihče nima pravice vzeti. Lahko se z njim strinjamo ali ne, vendar imamo vsi pravico do mnenja in svobode misli in govora. Menim, da zaradi nekaterih negativnih komentarjev posameznih politikov levega pola, ki so izjavo dr. Gamsa vzeli iz konteksta in ji zlonamerno pripisali nek drug pomen, kot jo ima, oddaje ne moremo in ne smemo umakniti iz predvajanja na TV programih in iz arhiva MMC-ja. S konkretno izjavo dr. Gams gotovo ni hvalil ali poveličeval nacističnega voditelja Hitlerja. S primerjavo Hitlerja in Sorosa je zelo jasno povedal, da je zgodovina polna posameznikov, ki so nekaj naredili v prepričanju, da delajo dobro, v resnici pa so naredili veliko slabega. Oddaja Intervju je pogovorna oddaja, v kateri gostje izražajo svoja mnenja, razmisleke in analize. Voditeljici in voditelj imajo pri izbiri sogovornikov veliko svobodo in samostojnost. To je osnovni pogoj za dobre pogovore in svoboden dialog v družbi.

Odziv **prof. dr. Matjaža Gamsa**, naslovljen na odgovorno urednico IP TV SLO Jadranko Rebernik:

»Dovolite, da pojasnim samo eno komponento dogajanja v zvezi z oddajo Intervju to nedeljo in trditvami, da hvalim Hitlerja.

Sem upravičeno jezen in užaljen, ker je kar nekaj mojih sorodnikov umrlo pod okupatorskim orožjem pod Hitlerjevim vodstvom. Kdo normalen pa hvali Hitlerja? Hitler je povzročil največje trpljenje za Evropo in za svet, 35 milijonov mrtvih v Evropi, 60 milijonov skupaj, nekajkrat več ranjenih in poškodovanih! Dokazljivo povedano nekaj stokrat z moje strani.

Trdim:

- 1. da nikoli nisem govoril o Hitlerju pozitivno, ampak več 100x v življenju kot o največjem hudobcu*
- 2. trditi, da hvalim Hitlerja, je eklatantna in nesramna in žaljiva laž*
- 3. v Sloveniji so se že obmetavali s Hitlerji, pa je sodišče dosadilo, da je to svoboda govora.*

Pripravljam odgovor v medijih.

Sicer je pa vzorec že jasen: ko eno uro govoriš o strokovnih zadevah, stopiš na prste ideologom ene ali druge barve in iz ene ure govora potegnejo en stavek - tokrat, da hvalim Hitlerja; prejšnjič, da silim ženske nazaj za šporget - kar pa je oboje dokazljivo neres in se da oboje pokazati iz mojih prejšnjih objav vsaj nekaj 100-krat.

Sem se pa že zdavnaj odločil, da je zame pomembnejše usmeriti človeško civilizacijo proti boljšemu življenju (in preživetju), skladno z znanstvenimi spoznanji, čeprav bom imel zaradi tega težave. Tudi tisti, ki so opozarjali na nevarnost kajenja ali osvinčenega bencina, so doživeli obilo napadov in kritik ter malo pohval.

Lep pozdrav

prof. dr. M. Gams

P.S.: Ta dopis služi temu, da pokaže moj odnos do Hitlerja. Da bi lahko najpomembnejši ljudje dobili informacijo iz prve roke.»

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Po pregledu oddaje in po prebranih odzivih ugotavljam:

Intervju s prof. dr. Matjažem Gamsom je skladen s programsko zasnovo oddaje. V opisu oddaje namreč piše: »Pogovori z zanimivimi osebnostmi iz najrazličnejših področij. Voditelji: Ksenija Horvat, Jože Možina, Vida Petrovčič.« Oddaja je bila na sporedu po ustaljenem ritmu menjavanja voditeljev, pregled gostov v daljšem časovnem obdobju potrjuje, da prihajajo **gostje z zelo različnih področij, praviloma pa avtorji izbirajo goste, katerih področje dela je povezano z aktualno družbeno temo.** Temu je z izbiro gosta sledil tudi intervju s prof. dr. Matjažem Gamsom: **umetna inteligenca je v zadnjih mesecih zelo prisotna tema, zanimanje javnosti zanjo je veliko, vprašanj o njej še več.**

Izbira gosta je bila prava, saj je prof. dr. Matjaž Gams kot dolgoletni raziskovalec tega področja in vodja oddelka za umetno inteligenco na Inštitutu Jožef Štefan kompetenten sogovornik. Voditeljica je v uvodu oddaje temo in gosta tudi primerno predstavila gledalkam in gledalcem: »Ne mine dan, da ne bi brali, poslušali in se pogovarjali o umetni inteligenci. Velikokrat z občudovanjem, kaj zmore, zadnje čase pa tudi s strahom pred vsem, kar nam prinaša. Bo inteligentni sistem ChatGPT, ki je prosto dostopen na spletu, tudi v slovenščini, izrinil ljudi iz mnogih poklicev? Nas umetna inteligenca ogroža ali je samo koristno orodje v rokah ljudi? O tem se v tokratni oddaji Intervju pogovarjamo **z enim od pionirjev računalništva in umetne inteligence v Sloveniji.** Z nami je dr. Matjaž Gams. Gospod dr. Matjaž Gams, lepo pozdravljeni. Povejva še, vi ste **vodja oddelka za inteligentne sisteme na Inštitutu Jožef Štefan v Ljubljani**«.

Vsebina oddaje je bila tudi primerna za žanr intervju, saj je bila izbrana tema dovolj aktualna, široka in zanimiva za najširši krog občinstva. Intervju je bil primerno strukturiran, postopoma je odpiral posamezne podteme. Voditeljica je sogovorniku postavila veliko vprašanj, ki zanimajo gledalke in gledalce, med pogovorom je izkazala veliko mere empatije in postavila sogovorniku več podvprašanj, kar vse je skladno s pravili žanra intervju.

Čeprav oddaja Intervju, ki je na sporedu TV SLO 1 ob nedeljah, ni polemična, je voditeljica v oddaji sogovornika večkrat izzvala s polemičnimi vprašanji. **Primerno je opozorila tudi na sogovornikovo delovanje v preteklosti (posvet), ki je sprožil v javnosti in delu znanstvene srenje negativne odzive. Nekaj teh opozoril je razvidnih iz prepisa dela oddaje spodaj.**

Glede izjave sogovornika o Hitlerju, ki je sprožila v javnosti burne odzive, podrobno poslušanje oddaje pokaže, da je bila vzeta iz konteksta. Utemeljiti mnenje o oddaji, njenemu gostu ali izjavi

samo na eni izjavi, vzeti iz konteksta, je napačno. Za pravilno razumevanje te izjave je nujno poslušati ne samo stavek pred njo ali stavek za njo, temveč vsaj deset minut pogovora, saj je sogovornik utemeljeval in s primeri ponazoril svoja stališča zelo kompleksno in v daljših odsekih intervjuja. **To so v odzivih primerno pojasnili tako avtor izjave kot tudi vsi programski ustvarjalci.** Del intervjuja, ki vsaj deloma pojasnjuje kontekst te izjave, je razviden iz prepisa spodaj. Celotna oddaja pa je na voljo [tukaj](#).

Zato **menim, da je bila oddaja Intervju skladna z vsemi programskimi standardi**, tako s točko 5.6 Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, ki podrobneje opredeljuje žanr intervjuja, kot tudi s točkami iz poglavij 1 in 2 teh pravil, ki so pomembne pri zasnovi in izvedbi pogovornih oddaj.

Na podlagi zapisanega menim, da je umik oddaje iz arhiva nepotreben.

Glede umika in postopka umika oddaje iz arhiva pojasnujem, da **Poklicna merila** in načela novinarske etike v programih RTV Slovenija o posegih v program in zahtevah za neobjavo že posnetih vsebin govorijo **v 14. členu. Iz teh pravil ne izhaja potreba po umiku oddaje** Intervju iz arhiva.

Poleg Poklicnih meril pristojnosti na tem področju jasno ureja [Zakon o medijih](#). Ta v 6. členu, ki govori o svobodi izražanja, določa odprtost medijev za različne vsebine in uredniško avtonomijo pri določanju vsebin in izbire gostov: »Dejavnost medijev temelji na svobodi izražanja, nedotakljivosti in varstvu človekove osebnosti in dostojanstva, na svobodnem pretoku informacij in odprtosti medijev za različna mnenja, prepričanja in za raznolike vsebine, na avtonomnosti urednikov, novinarjev in drugih avtorjev pri ustvarjanju programskih vsebin v skladu s programskimi zasnovami in profesionalnimi kodeksi, ter na osebni odgovornosti novinarjev oziroma drugih avtorjev prispevkov in urednikov za posledice njihovega dela.« 18. člen pa izrecno določa, da je za objavljene vsebine odgovoren odgovorni urednik: »(3) Odgovorni urednik odgovarja za vsako objavljeno informacijo, če ta zakon ne določa drugače«.

Odločitev o umiku oddaje iz arhiva ali o umiku ponovitev oddaje s sporeda je torej prvenstveno v pristojnosti odgovornega urednika uredništva, v katerem je oddaja nastala. Ker gre pri takšnih odločitvah tudi za poseg v programsko shemo (pri ponovitvah) in v pristojnost uredništva MMC (katerega status je formalno sicer jasen, na daljši rok, kar je pri arhivu potrebno upoštevati, pa naj bi bil samostojno uredništvo), pa **bi bilo smiselno pri odločanju o umiku doseči soglasje vseh pristojnih urednikov in drugih pristojnih.** V primeru oddaje Intervju je v. d. direktorja TV po pooblastilu oddajo umaknil še pred soglasjem pristojne odgovorne urednice.

Ker je bila po krajšem umiku oddaja Intervju z dr. Matjažem Gamsom po nekaj dneh že vrnjena v arhiv rtslo.si in je tam spet dostopna javnosti, tudi z ustreznimi podnapisi za gluhe in naglušne, **menim, da je šlo pri umiku za odločevalski zdrs, deloma tudi za poseg v uredniško avtonomijo.** S hitro komunikacijo med več programskimi ustvarjalci pa je bila napaka hitro sanirana v prid javnemu interesu. V skladu s programsko shemo sta bili (še pred umikom) predvajani tudi prvi dve ponovitvi oddaje – v ponedeljek, 17. 7., ob 12.05 na TV SLO 1 in ob 21.00 na TV SLO 3.

Previdnostno načelo se je tokrat izkazalo za pretirano, vendar pa je prav previdnostno načelo tisto, ki ga javna RTV mora vzeti v obzir vsakič, ko tehta med svobodo izražanja in škodo zaradi objave morebiti sporne vsebine, saj je slednja težje popravljiva kot škoda zaradi začasnega umika vsebine iz arhiva.

V. d. direktorja TV Slovenija po pooblastilu Vanja Vardjan

Glede na utemeljitev varuhinje pravic gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov programskih vsebin RTV Slovenija, ki je ugotovila, da je bila oddaja Intervju s prof. dr. Matjažem Gamsom skladna s programskimi standardi, sporočam, da naj se posnetek oddaje vrne na portal MMC RTV Slovenija in postane spet dostopen uporabnikom tega portala. Enako velja za eventualne ponovitve te oddaje. Varuhinji se zahvaljujem za strokovno delo in hiter odziv. V pojasnilo. Kot pooblaščenec v. d. direktorja TVS Uroša Urbanije sem se za tak začasni in kratkotrajni ukrep odločil, da bi zaščitil tako TV Slovenija kot ustvarjalce te oddaje in urednike, saj so napadi nanje v javnosti takoj po sprejetju začasnega ukrepa prenehali. Varuhinja je ugotovila, citiram, »S hitro komunikacijo med več programskimi ustvarjalci pa je bila napaka hitro sanirana v prid javnemu interesu. V skladu s programsko shemo sta bili (še pred umikom) predvajani tudi prvi dve ponovitvi oddaje – v ponedeljek, 17. 7., ob 12.05 na TV SLO 1 in ob 21.00 na TV SLO 3.« Tako da gledalci in uporabniki z začasnim umikom niso bili oškodovani, prav tako pa se je prekinila polemika v javnosti o tej oddaji, s čimer je bil zaščiten ugled »naše hiše«, kar je tudi ena od nalog vodstva TV Slovenija. Sam sem torej izhajal iz previdnostnega načela in, kot je ugotovila Varuhinja, citiram, »Previdnostno načelo se je tokrat izkazalo za pretirano, vendar pa je prav previdnostno načelo tisto, ki ga javna RTV mora vzeti v obzir vsakič, ko tehta med svobodo izražanja in škodo zaradi objave morebiti sporne vsebine, saj je slednja težje popravljiva kot škoda zaradi začasnega umika vsebine iz arhiva.« Prav slednje me je torej vodilo k sprejetju tega začasnega ukrepa. Vsem vpletenim se zahvaljujem za profesionalen odziv.

Pohvale

Oddaji Utrip, 2. 7.

»Pohvalil bi Utrip (TVS1, 2. 7.). Avtor je v njem javnosti razkril tisto, kar se politika trudi prikriti.« (K. E.)

Voditeljici Tanji Starič

»Da ne bom vedno kritična, danes (op. a.: 10. 7.) me je s prisrčnim nasmehom in prijaznostjo ga. Tanja Starič motivirala in pobožala dušo. /.../« (J. Ž.)

Kritika voditeljev (osrednjih) informativnih oddaj

»Ponovno vas sprašujem, ali je res tako nemogoče zamenjati voditelje osrednjega informativnega programa /.../, ki s svojo nestrokovnostjo, popačeno retoriko, pa tudi z neprimernim izgledom, krnijo ugled RTV-ja in vplivajo na padec gledanosti? Kadar te osebe vodijo osrednji Dnevnik ali Odmeve ali Areno, ki je kot oddaja prazna, negledljiva in ideološko enosmerna, se pač preklopimo na komercialno televizijo, kar je velika škoda. V preteklosti /.../

sem izredno rada gledala osrednji Dnevnik, Odmeve (posebno, če jih je vodil novinar Bergant, Arene takrat na srečo še ni bilo, sedaj pa je sploh ne gledam), ker so mi znali posredovati vesti, dogodke in novice na način, kjer verodostojnost ni bila vprašljiva. Ali lahko vi na to kaj vplivate, da se nam vrnejo odstavljeni ali premeščeni prejšnji voditelji teh oddaj?» (B. B.)

ODGOVOR VARUHINJE

Kot varuhinja nimam neposrednih pristojnosti nad tem, kdo so voditelji posameznih oddaj, ker bi to pomenilo vmešavanje v uredniško avtonomijo. Popišem pa vse pripombe gledalk in gledalcev, tudi o voditeljih, in jih (brez vaših osebnih podatkov) objavim v mesečnih poročilih, ki jih prejmejo vsi odgovorni uredniki in ostali pristojni na RTV Slovenija.

V informacijo dodajam, da je bilo poleti nekaj voditeljev in voditeljic odsotnih tudi zaradi dopustov in bolniških staležev, ne pa zaradi odstavitve ali premestitve.

II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

Nedostopnost Poletnega koncerta iz Schönbrunn 2023 (29. 7.) v arhivu

Gledalka **N. Š.** se je obrnila na varuhinjo, ker si dan po neposrednem prenosu na spletu ni mogla ogledati oddaje Poletni koncert iz Schönbrunn 2023:

»Spoštovana gospa varuhinja Marica Uršič Zupan, podobno kot že pred časom, ko je šlo za film Poklon kraljici Elizabeti, ki sem si ga z Vašo pomočjo pozneje lahko ogledala, tudi tokrat včerajšnjega prenosa poletnega koncerta iz Schönbrunn ne morem odpreti, s pojasnilom na ikoni, da je to omogočeno le imetnikom IP številke v Sloveniji. Čeprav jo imam, tudi tokrat ne morem do oddaje.«

Urednik uredništva glasbenih in baletnih oddaj TV Slovenija Daniel Celarec

Spoštovani, hvala za vaše sporočilo. Oddaja Poletni koncert iz Schönbrunn 2023, ki smo jo predvajali v soboto, 29. julija 2023, ob 21.30 na drugem programu Televizije Slovenija, ni imela pravic za shranjevanje na spletu. To je bil tudi razlog, da je nismo mogli uvrstiti v spletni arhiv oddaj na portalu rtvslo.si. Oddaja je bila tako dostopna na ogled zgolj ob predvajanju in nato z zamikom tistim gledalcem, ki imajo pri svojem ponudniku urejeno funkcijo časovnega zamika.

ODGOVOR VARUHINJE

Žal mi je, da koncertu ne boste mogli prisluhniti in si ga ogledati. In vsekakor upam, da bom ob naslednji težavi uspešnejša.

Gledalka se je odzvala:

»Spoštovana gospa varuhinja Marica Uršič Zupan, toplo se Vam zahvaljujem za Vašo prijazno pomoč, tudi če tokrat ni uspelo, kar povsem razumem.«

Dokumentarni film Proticepilna zarota, 23. 7.

Varuhinja je prejela dva odziva na predvajanje britansko-francoskega dokumentarnega filma Proticepilna zarota, ki je bil na sporedu 23. julija:

»Sprašujem se, v čigavem interesu deluje naša RTV? Pravkar končani dokumentarec Proticepilna zarota (23. julij) napada proticepilce in jih obtožuje pridobitništva in zavajanja, nič pa ne pove o pridobitništvu in zavajanju farmacevtskega kompleksa. Je to uravnotežen prispevek k razjasnitvi problematike kovida? Ali splošno znane ugotovitve, da cepivo ne preprečuje okužb niti prenosa, nič ne pomenijo? Da množica stranskih učinkov povzroča prekomerne smrti? RTV mora delati v splošnem javnem interesu, ne pa služiti kot oglasna deska določenim interesom.« (P. S.)

»Pri gledanju tega dokumentarnega filma sem se začel spraševati, kaj nam želite povedati? Kaj nam želi Televizija spet vsiliti neko miselnost, ali kaj se spet dogaja za kulisami? Izrečenih je bilo toliko neresnic o avtorjih in njihovem raziskovalnem delu, da bi zahtevalo opravičilo, ali pa prikazati njihov raziskovalni prispevek. Ta obstaja za vse imenovane v dokumentarcu. /.../ Kot protiutež omenjenega dokumentarca je nujno, da nam predvajate tudi drugi dokumentarec, ki je bil posnet na temo cepljenja. V dokumentarcu je bil imenovan. Tako si bomo lahko gledalci sami ustvarili mnenje o tej temi. Ne da nam kažete le eno stran. Drugo pa zanemarite. /.../« (A. P.)

Urednica Uredništva tujih oddaj TV Slovenija Neli Vozelj Aberšek

Dokumentarni film Proticepilna zarota je predvajalo veliko televizij v mednarodnem prostoru, kupili smo ga, ko je bila pandemija na vrhuncu in tokrat ponovili.

Narejen je bil s preverjeni podatki, znanstveno in strokovno utemeljen. Strinjamo pa se, da obstajajo številni vidiki in dileme, ki v dokumentarcu niso bili predstavljeni, pa so vendarle vredni obravnave – o mnogih od njih smo v oddajah RTV Slovenija že govorili. Verjamemo pa, da bo s časovno distanco še več tega tudi v kakovostni dokumentarni produkciji, ki ji sledimo.

ODGOVOR VARUHINJE

Odgovoru urednice dodajam, da je TV Slovenija predvajala precej oddaj, v katerih je bilo govora tudi o stranskih učinkih cepiva, vključno s prekomerno smrtnostjo. Med drugim je bila tej temi 20. 2. 2023 namenjena oddaja Arena, v začetku septembra so v dnevnoinformativnih oddajah poročali tudi o smrti dveh Slovenk, ki sta bili posledica cepljenja. Odgovor urednice pa nakazuje, da bodo, ko bo na voljo tudi kak kakovosten dokumentarni film na to temo, tak film odkupili in predvajali na TV Slovenija.

Razočaranje ob prenosu maše z Brezij, 16. 7.

Gledalka J. G. je izrazila nezadovoljstvo ob prenosu maše z Brezij, 16. julija:

»Že vrsto let zvesto spremljam vaše programe. Spoštovanja vredno je, da vsako nedeljo pripeljete v moj dom tudi nekaj duhovne hrane. Žal pa me je vaš zadnji prenos res razočaral in ne morem več biti tiho. /.../ Včeraj ste ga pripravili tako, kot bi bili v šotoru na gasilski veselici.

Še naša lokalna televizija se bolj potrudi. Jaz sem komaj razumela, kaj se dogaja. /.../ kako skrunite božjo besedo! Pa brez zamere.«

Urednik Uredništva verskih oddaj TV Slovenija Vid Stanovnik

Nedeljsko bogoslužje je TV Slovenija prenašala iz romarskega središča na Brezjah. Maša je potekala na prostem – na za to predvidenem in arhitekturno urejenem prostoru. V prenos smo vključili tudi posnetke notranjosti bazilike.

Nedeljska in praznična bogoslužja potekajo na Brezjah v poletnem času zaradi velike množice vernikov vedno na omenjenem prostoru.

ODGOVOR VARUHINJE

Zahvaljujem se vam za vaš odziv. Veseli me, da spremljate programe TV Slovenija in da TV Slovenija poskrbi tudi za tiste, ki vam je mar tudi za duhovno hrano.

Upam, da vam je pojasnilo pomagalo razumeti odstopanje od siceršnjih prenosov bogoslužij in da boste še naprej spremljali tako bogoslužja kot tudi ostale vsebine RTV Slovenija.

O ponovnem predvajanju starih filmov

Gledalec Z. Š. je v odzivu izrazil nezadovoljstvo nad ponovitvami v poletnih mesecih in posledično plačevanjem RTV-prispevka, hkrati pa je dal pobudo za ponovitev filma, ki je bil na sporedu že pred leti:

»/.../ Ko smo pa že pri ponovitvah in v času prodora tako imenovane umetne inteligence ter glede na pozitivni finančni rezultat RTV Slovenija, pa predlagam, da čim hitreje uvrstite na program film Demonsko seme, ki ste ga že predvajali pred mnogimi leti.«

Urednica Uredništva tujih oddaj TV Slovenija Neli Vozelj Aberšek

Vaš vsebinski predlog ponovitve znanstveno-fantastičnega filma z danes aktualno tematiko je zanimiv, posredovali ga bomo filmskim redaktorjem.

Morda pa je potrebno – glede na vaše pismo – nekoliko osvetliti podrobnosti nakupa filmov. Avtorske pravice so zahtevno področje in v razvitem svetu zakonsko regulirane, kar pomeni, da je vsaka kršitev lahko sodno preganjana. Odkup pravic za tovrstno produkcijo se sklepa za točno določeno obdobje in število predvajanj – pri filmih običajno za dve leti in dve predvajanji. Mnogi distributerji pogojujejo nakup z minimalnimi kvotami paketa in ne želijo prodati le enega filma, mi pa smo pri nakupih filmov za predvajanje finančno vedno bolj omejeni in se zato bolj osredotočamo na novejša filma. Nekateri filmi zaradi neurejenih pravic ali drugih ovir sploh niso na voljo. Obenem gre pri starejših filmih pogosto tudi za tehnično nesprejemljive materiale, ki jih je - brez nove digitalizacije - zaradi novih standardov nemogoče predvajati na TV. Predvajanje starejših naslovov, pa čeprav smo jih v preteklosti že prikazali našim gledalcem, je zato vedno znova poseben izziv. Vseeno pa pogosto uspemo novim in starejšim generacijam v kinotečnem terminu (ob petkih zvečer) predstaviti številne pomembne naslove iz zgodovine filmske umetnosti.

Želja po ogledu tujega dokumentarca

Gledalec D. je v odzivu izrazil željo po ogledu dokumentarca *What is a woman?* (Kaj je ženska?):
»Kdaj se lahko nadejamo, da bomo videli preveden dokumentarec "Kaj je ženska"? (<https://www.youtube.com/watch?v=O56lehopweQ>) Kdaj bomo nasploh dobili več poljudnoznanstvenih oddaj, kot jih ima npr. HTV? /.../ Kdaj bo tega več na RTV SLO?«

Urednica Uredništva tujih oddaj TV Slovenija Neli Vozelj Aberšek

Navedenega dokumentarca nimamo v načrtu za odkup. Če se že primerjamo s HTV, nam je na žalost za odkup tujih vsebin na voljo bistveno manj sredstev.

Kljub temu pa smo uspeli od januarja do konca avgusta letos gledalcem prikazati 136 novih dokumentarcev in še več ponovitev; večina od njih je naletela na odličen odziv gledalcev.

ODGOVOR VARUHNJE

Naj k temu odgovoru dodam informacijo, da so prav tuji dokumentarci tiste vsebine, ki jih gledalke in gledalci TV Slovenija v odzivih varuhinji najpogosteje pohvalijo.

III. RAZVEDRILNI PROGRAM

Pohvala gala koncertu Poletna noč in njegovim ustvarjalcem

»Pohvalil bi vse zaslužne za Poletno noč, katere posnetek smo si lahko ogledali na TVS1 v soboto, 1. julija. Prireditev Poletna noč ohranja kulturno - glasbeno dediščino Slovencev, da ne utone v pozabo. Slovenske popevke so neločljivo povezane z RTVS. So eno tistih poslanstev javne RTVS, na katerega je lahko RTVS z razlogom zelo ponosna. Brez RTVS tudi mnogih čudovitih popevk ne bi bilo. Močan argument v prid javne RTVS je to! Enako velja za narodno zabavno glasbo, ki jo je promoviral Radio Ljubljana in urednik Vilko Ovsenik.« (K. E.)

IV. ŠPORTNI PROGRAM

Je TV Slovenija res cenzurirala izjavo Mateja Mohoriča?

Gledalca sta na Športni program TV Slovenija in varuhinjo naslovila vprašanje o domnevni cenzuri izjave zmagovalca etapne Dirke po Franciji Mateja Mohoriča na TV Slovenija. Bralka pa je varuhinji poslala enako vprašanje glede objave Mohoričeve izjave na MMC-ju. Odziv in odgovora pristojnih na vprašanje bralke so v poglavju **MMC – Novinarske vsebine** na str. 22. Tu povzemamo odziva gledalcev:

»Zakaj je TVS cenzurirala izjavo zmagovalca ene od etap Tour-a g. Mateja Mohoriča in iz njegove izjave izrezala, kar je izjavil v zvezi z Bogom? /.../« (A. R.)

»Matej Mohorič – original izjava: »Vedel sem, da če štartam 100 metrov pred ciljem z vso močjo, ki jo imam, imam morda možnosti. **Na koncu sem samo vrgel kolo in ostalo položil v Božje roke – in bilo je dovolj za zmago.** Počutim se, kot bi kar malo izdal oba tekmeca, ki sta bila močnejša od mene, toda očitno je Gino iz nebes želel, da danes jaz zmagam.« *Omemba Boga pa je prekoračila nova pravila "depolitizirane" RTV, zato ste ta del enostavno cenzurirali. Ampak – original izjava je bila pravilno objavljena v celoti (tudi z Bogom) na Eurosport, njih Bog ne moti. /.../« (J. R.)*

Urednica športnih novic v Športnem programu TV Slovenija Marjeta Hočevar

V Športnem programu TV Slovenija ne izvajamo nikakršne ideološke cenzure in primitivizma, kar nam očitajte. Spodaj vam prilagam povezave do objavljenih pogovorov z Matejem Mohoričem. Naš novinar je na terenu na Dirki po Franciji po zmagi opravil dva pogovora z Matejem Mohoričem in oba sta bila v celoti objavljena, neskrajšana, necenzurirana – v prenosu in v studijskem delu na 2. programu TV Slovenija.

Pogovor z Matejem Mohoričem takoj po etapni zmagi:

<https://365.rtv slo.si/arhiv/kolesarska-dirka-po-franciji/174973333>

Pogovor z Matejem Mohoričem po podelitvi po etapni zmagi:

<https://365.rtv slo.si/arhiv/kolesarska-dirka-po-franciji/174973339>

Objavili smo tudi pogovor, ki so ga z Matejem Mohoričem v angleščini opravili organizatorji dirke in je bil del mednarodnega prenosa – na 2:07:28:

<https://365.rtv slo.si/arhiv/kolesarska-dirka-po-franciji/174973336>

Tudi v poročanju v dnevno-informativnih oddajah (prilagam link do prispevka v osrednji športni informativni oddaji), v katerih smo pogosto zaradi časovne omejitve prisiljeni izbrati le izseke izjav (ne cenzurirati!), nismo izrezali stavka, v katerem je Matej Mohorič pojasnil, da je vse prepustil v božje roke (na cca 1:35):

<https://365.rtv slo.si/arhiv/sport/174973378>

Zaradi vsega zgoraj naštetega vas prosim, da v prihodnje, preden slepo verjamete pisanju določenih spletnih portalov, preverite, kaj in kdaj smo objavili in vaša vprašanja oziroma pripombe za stvari, ki vas morda motijo, naslovite na prave ljudi oziroma uredništva.

ODGOVOR VARUHINJE

Pridobila sem pojasnila vseh odgovornih in tudi sama preverila objave na TV Slovenija in na spletni strani rtvslo.si oziroma MMC-ju. Nikjer se vaše navedbe niso pokazale kot pravilne. Mohoričeva izjava »**Na koncu sem samo vrgel kolo in ostalo položil v Božje roke – in bilo je dovolj za zmago**« Je bila objavljena na obeh kanalih, na TV Slovenija in na MMC-ju.

Na MMC je še vedno dostopna [tukaj](#): Izjava, ki jo navajate, je v tretjem odstavku besedila, tukaj kopiram ves odstavek, s poudarjenim in podčrtanim delom, ki vas zanima:

"Kot da bi izdal oba tekmeca"

*A na koncu je moral Mohorič opraviti še z dvema odličnima kolesarjema. To je bil dolg sprint, najprej je krenil O'Connor, lovil ga je Asgreen, sto metrov pred ciljem pa je šel na polno še Mohorič, ki je imel na ciljni črti tako majhno prednost pred Dancem, da je bilo treba počakati na fotofiniš. **"Vrgel sem kolo in ostalo dal v božje roke.** Počutim se, kot da bi kar malce izdal*

oba tekmeča, ker sta bila močnejša od mene, toda očitno je Gino iz nebes želel, da danes zmagam jaz," se je 28-letnik iz Podblice v solzah spet spomnil na junija umrlega moštvenega kolega Gina Mädra iz ekipe Bahrain Victorious, tudi v preostalih izjavah pa je navdušil svetovno javnost in spet dokazal, da gre za enega najbolj inteligentnih športnikov.

Morda vas je zmotilo to, da je v besedilu še ena podobna izjava, v prvem odstavku:

Izšlo se je za širino obroča oziroma za 7-8 centimetrov. "Vedel sem, da Ben O'Connor nima možnosti in bo poskusil z dolgim napadom. In vedel sem, da bo Kasper reagiral, zmagal je že na Dirki po Flandriji in takrat v sprintu premagal van der Poela, zato je moral reagirati. Prilepil sem se Kasperju na kolo, 100 metrov pred ciljem, ko je bil Kasper na robu svojih moči, sem se izmuznil mimo, vrigel kolo po akrobatsko, kot sem le lahko, in na koncu je bilo dovolj za nekaj milimetrov," je po 19. zmagi profesionalne kariere (tretji na Dirki po Franciji) povedal Mohorič.

Na MMC-ju torej izjave o Bogu niso cenzurirali, temveč so jo v celoti objavili. Prav tako so izjavo v celoti objavili na TV Slovenija (<https://365.rtvlo.si/arhiv/sport/174973378>, izjava na cca 1.35), kjer so objavili tudi prispevek, objavljen na Eurosportu.

Nikogar torej ni bilo, ki bi naročil cenzuro, saj tudi cenzure ni bilo.

Olimpijski festival evropske mladine (OFEM) 2023 v Mariboru

Dve gledalki sta se obrnili na varuhinjo z vprašanjem o Olimpijskem festivalu evropske mladine, ki je potekal zadnji teden julija v Mariboru. V nadaljevanju povzemamo odziv ene od gledalk:

»Ne vem, ali ste pravi naslov za odgovor na moje opažanje, ko gre za poročila o športnem dogajanju. Pogrešam namreč vsaj malo Informacij o športnem dogodku, ki poteka v Mariboru, torej o OFEM-u, shodu mladih športnikov. Skušam sicer razumeti, da so bolj popularni podatki o uspehih naših športnikov, ki jih vsi z veseljem spremljamo. A tako radi govorimo o mladih, a tokrat RTV Slovenija očitno mladih ne spremlja. Pa menda ni vmes spet dejstvo, da se vse to tekmovanje (kot je rečeno, gre celo za neke vrste olimpijado mladih) ne odvija v Ljubljani. Prevečkrat se dogaja, da so dogodki v Mariboru spregledani, tako da tudi, če ne želimo, pomislimo tudi na tak razlog. Hvala za razumevanje v upanju, da v športnih poročilih slišimo kako vest o tem dogodku, saj navsezadnje traja le ta teden.« (D. H.)

ODGOVOR STROKOVNE SODELAVKE VARUHINJE

O Olimpijskem festivalu evropske mladine (OFEM) je RTV Slovenija poročala tako v televizijskih in radijskih oddajah kot tudi prek spletnega portala MMC. Povezava do vseh novinarskih člankov (prispevkov), ki so objavljeni na spletnem portalu MMC, je na voljo [tukaj](#). Spodaj navedeni seznam pa je kronološki pregled vseh video vsebin, ki jih najdete tudi na [RTV 365](#). S klikom na povezavo boste lahko videli, da je RTV Slovenija o tem izjemnem športnem dogodku, ki je letos potekal v Mariboru, poročala.

Kronološki pregled poročanja o OFEM-u v Mariboru:

[Priprave na Olimpijski festival evropske mladine \(rtvslo.si\)](#) – Tele M (14. 6.)

[Priprave na Olimpijski festival evropske mladine \(rtvslo.si\)](#) – Slovenska kronika (7. 7.)

[Olimpijski festival evropske mladine in Tim Kores Kori \(rtvslo.si\)](#) – Jutranji program (10. 7.)

[Je Maribor pripravljen na olimpijski festival evropske mladine? \(rtvslo.si\)](#) – Studio ob 17h (13. 7.)

[Vse pripravljeno za olimpijski festival evropske mladine? \(rtvslo.si\)](#) – Slovenska kronika (17. 7.)

[Olimpijski festival evropske mladine - OFEM \(rtvslo.si\)](#) – Jutranji program (20. 7.)

[Odštevam do Olimpijskega festivala evropske mladine \(rtvslo.si\)](#) – Tele M (20. 7.)

[Pred začetkom Olimpijskega festivala evropske mladine \(rtvslo.si\)](#) – Tele M (21. 7.)

[Kolesarstvo in olimpijski festival evropske mladine \(rtvslo.si\)](#) – Naval na šport (22. 7.)

[Začenja se Olimpijski festival evropske mladine \(rtvslo.si\)](#) – Poročila (23. 7.)

[Otvoritev olimpijskega festivala evropske mladine, posnetek iz Maribora \(rtvslo.si\)](#) – Športne reportaže (23. 7.)

[Olimpijski festival evropske mladine \(rtvslo.si\)](#) – Odkrivamo Maribor (24. 7.)

[Odbojka in olimpijski festival evropske mladine \(rtvslo.si\)](#) – Naval na šport (24. 7.)

[Olimpijski festival evropske mladine \(rtvslo.si\)](#) – Športna zgodba (25. 7.)

[Olimpijski festival evropske mladine: v Mariboru več kot 3600 mladih športnikov \(rtvslo.si\)](#) – Radiosfera (26. 7.)

[Slovenski športniki na Olimpijskem festivalu evropske mladine 2023 \(rtvslo.si\)](#) – Gymnasium (26. 7.)

[Maribor gosti Olimpijski festival evropske mladine \(rtvslo.si\)](#) – Šport 202 (28. 7.)

[Organizacija Olimpijskega festivala evropske mladine \(rtvslo.si\)](#) – Tele M (28. 7.)

[Končal se je Olimpijski festival mladine \(rtvslo.si\)](#) – Poročila (29. 7.)

[Zaključil se je Olimpijski festival evropske mladine \(rtvslo.si\)](#) – Tretji polčas (31. 7.)

[Olimpijski festival evropske mladine \(rtvslo.si\)](#) – Aktualno na Radiu Maribor (3. 8.)

V. SPLOŠNO

Studijska podoba oddaj

Gledalec V. P. je v odzivu zapisal svoje mnenje o pomenu vizualnega izgleda TV-oddaj za gledalce:

»Pogosto dnevnoinformativne vesti gledam tudi na programih tujih, predvsem nacionalnih televizij. Opažam, da veliko pozornosti namenjajo tudi vizualnemu izgledu oddaje, tako grafične, kot tudi glede oblikovanja studia. Pri tem želim izpostaviti predvsem HRT, ki je v zadnjih letih pri

slednjem storila velikanski korak naprej. Ne le studio, ki je delno izveden v virtualni resničnosti, temu sledijo tudi napredne grafične predstavitve.

Pri tem se mi zdi studio Dnevnika TV Slovenija močno zastarel, konec koncev gre tudi za predelavo predhodne podobe. Studio je preveč klasičen, statičen, premalo atraktiven, nevljiv za gledalca. Špica se mi zdi pritegljiva, a je ostala grafična podoba precej nezanimiva, nevljiva. Absolutno so ta opažanja subjektivna, a zgledi drugih televizij kažejo, da je RTV tu le morda v zaostanku. Že leta mislim, da tu prednjači tudi televizija Pop TV. Se morebiti v bližnji prihodnosti obetajo kakšne osvežitve podobe Dnevnika, grafične in studijske?

/.../ Sprejmite, prosim, moje razmišljanje kot dobronamerno opažanje.«

Samostojni strokovni sodelavec specialist Bogdan Zupan

Hvala za odziv in vaše stališče. Imate prav, studijska podoba dnevnoinformativnih oddaj na TV SLO je že dolgo nespremenjena. Kot ste opazili, se je vmes delno prenovila le grafična podoba. Glavni razlog leži v tem, da bi resna prenova studia pomenila visok investicijski vložek, česar pa v preteklih letih ni bilo moč zagotoviti. V vmesnem obdobju je bilo pripravljenih nekaj idejnih osnutkov in upamo, da kmalu pride do realizacije.

Pobudi za več razvedrilnih vsebin na TV Slovenija

Gledalka **N. Š.** je po telefonu predlagala:

»Oddaja V petek zvečer: zakaj takšnih oddaj ni še več več. Za konec tedna nam manjka razvedrilo, resnih vsebin imamo že med tednom čez glavo. Bi bilo fajn vsaj dvakrat na teden imeti več razvedrila. Zabavne glasbene oddaje ali nadaljevanke, ob katerih bi se nasmejali, ne pa samo kriminalne serije. Dobrodošel bi bil tudi kak star lušten film. Pa mladinski so bili lepi. Rabimo sprostitev.«

Tudi gledalec **F.** je v odzivu napisal:

»Želim si več razvedrilnih oddaj, ker je to nekaterim upokojujencem edino razvedrilo, saj mnogi nimajo družbenih omrežij.«

RADIO SLOVENIJA

I. RADIO PRVI

Studio ob 17.00, 25. 7. : Kako ustaviti invazivne tujerodnice? – enostranski pogled?

Gledalca in poslušalca **V. B.**, ki se je odzval na Odmeve o nutrijah 31. 7., je zmotila tudi oddaja o invazivnih tujerodnih vrstah na Prvem:

»Poslušal sem oddajo z naslovom *Kako ustaviti invazivne tujerodnice?*, ki je bila na sporedu Radia Slovenija Prvi program dne 25. 7. 2023 v okviru sklopa oddaj Studio ob 17.00.

Oddaja me je presenetila v negativnem smislu, saj je bila zelo enostranska. Prikazovala je samo en pogled na tujerodne rastline in sicer tisti, ki je proti njim. Glede na Zakon o RTV Slovenija pa bi morala oddaja prikazati oba pola problematike tujerodnih rastlin in ne samo enega. Zato menim, da je bila oddaja v nasprotju s 4. in 5. členom omenjenega zakona, ki pravita, da mora RTV Slovenija zagotavljati nepristranske informativne oddaje o pomembnih svetovnih temah tako, da posredovane vsebine omogočajo objektivno javno obveščenost državljanov Republike Slovenije (vsekakor je bila sporna oddaja zelo informativna, čeprav formalno verjetno ni bila del informativnega programa) ter da morajo novinarji pri svojem delu še posebej spoštovati načelo resničnosti, nepristranosti in celovitosti informacije. Ker je bil prikazan samo en pogled na obravnavano problematiko, seveda ni bilo spoštovano načelo celovitosti in resničnosti informacij. Še posebej zaradi tega, ker tujerodne rastline ne pomenijo uničevanja narave, kot se je trdilo v oddaji, temveč samo njeno spremembo - spremembe v naravi pa se dogajajo ves čas. Vrste se spreminjajo, nastajajo nove in stare izginjajo.

Logika "invazivnih tujerodnih" rastlin, ki jo zagovarja država in na žalost tudi RTV SLO, temelji na zgrešeni oz. napačni podstavki, da je Slovenija zaprto ozemlje, kamor nimajo vstopa (oz. ne smejo vstopiti) nobene "tuje" rastlinske in živalske vrste in vse, ki kakorkoli pridejo, če državi niso všeč, je potrebno uničiti. Takšna logika je nasilna in uničujoča do narave, saj posega v njene naravne procese. Seveda se takšno obnašanje kot bumerang vrača nazaj ljudem. Je pa tudi v nasprotju s 63. členom slov. ustave, ki govori o tem, da je protiustavno vsakršno spodbujanje k nasilju - spodbujanje k uničevanju tujerodnih rastlin, npr. ambrozije ..., je vsekakor spodbujanje k nasilju do rastlin in s tem do narave.

Predlagam, da oddajo ponovite in vanjo povabite tiste, ki nasprotujejo uničevanju tujerodnih rastlinskih in seveda tudi živalskih vrst, kajti tudi te vrste so del narave in jih je potrebno zato ohranjati in ne uničevati. Vsako uničevanje, ki ga povzroča človek, škoduje naravi in družbi. To vedo že vrabci na strehi, bi lahko rekel simbolno.

V bodoče predlagam, da so takšne oddaje nepristranske, objektivne in da se vanjo vabijo predstavniki obeh polov, torej tistih, ki so za in tisti, ki so proti. Še posebej je pomembno, da je voditelj nepristranski in objektivni.«

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM (POUDAREK)

Poslušala sem oddajo Studio ob 17.00 z naslovom *Kako ustaviti invazivne tujerodnice?*, ki je potekala 25. 7. 2023. V njej je novinarka Aljana Jocif gostila tri strokovnjake oziroma pristojne s področja tujerodnih invazivnih vrst: dr. Branko Tavzes iz Sektorja za biotsko raznovrstnost Direktorata za naravo na Ministrstvu za naravne vire in prostor, Ano Dolenc, naravovarstveno svetovalko na kranjski območni enoti Zavoda za varstvo narave, in Simona Zidarja z Gozdarskega inštituta Slovenije.

Tema oddaje ni bila (ne)škodljivost tujerodnih vrst, temveč »Kako ustaviti invazivne tujerodnice?« Tudi prva tema bi lahko bila izhodišče radijske ali druge oddaje in v tem primeru bi bila takšna sestava gostov neprimerna. Toda za to temo bi moral obstajati upravičen javni interes, pereče razhajanje stroke ali drugih delov javnosti glede škodljivosti tujerodnih vrst ali

nek drug razlog, ki bi upravičil umestitev takšne vsebine v program. Vendar ničesar takšnega, razen deloma tematike nutrij, trenutno v slovenski javnosti ni.

Se pa iz leta v leta povečujejo težave in škodljive posledice invazivnih tujerodnih vrst, ki izpodrivajo in uničujejo avtohtone vrste, povzročajo negativne vplive na biotsko raznovrstnost in ekosistem, pa tudi na zdravje ljudi in gospodarstvo. Strinjam se z vami, da Slovenija ni zaprto ozemlje in da so vanjo "vstopile", kot pravite, mnoge tuje živalske in rastlinske vrste in postale domače. Toda večinoma je šlo za naravne procese, pri tujerodnih invazivnih vrstah pa gre večinoma za posledice delovanja človeka, kar tudi vi problematizirate. Kot je bilo v oddaji poudarjeno, pri tujerodnih invazivnih vrstah ni težava v tem, da so tujerodne, temveč v tem, da uničujejo druge vrste. Poseg človeka je zato v tem primeru za naravo koristen. Vse to je bilo v oddaji povedano. **Tema oddaje in njena vsebinska zasnova sta bili torej primerni. Primerna je bila tudi izbira žanra oziroma formata oddaje.**

Vsebinski zasnovi je ustrezala tudi sestava sogovornikov, saj so bili poznavalci stroke s tega področja, stanja na terenu, pa tudi pravnih podlag, političnih in strateških usmeritev in drugih povezanih tem. **Oddaja je bila tudi primerno vodena.**

Zato ji v ničemer ni mogoče očitati kršitev Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija.

Poletni premor oddaje Radio Ga Ga

Poslušalka **F. S.** je na varuhinjo naslovila vprašanje, zakaj 7. julija oddaja Radio Ga Ga ni potekala kot običajno:

»Dne 7. 7. 2023 je bila kot običajno na sporedu na Radio Slovenija 1. program ob 10. uri oddaja radio Ga Ga s Sašem Hribarjem. Po cca 20 minutah je bila prekinjena brez obrazložitve in nadaljevanje je bilo z neko glasbo. Prosim za informacijo, kaj se je dogajalo, v arhivu oddaj je ni. V kolikor jo ukinjate, ni to kulturnen način v odnosu do poslušalcev in že vnaprej protestiram. Saj to je edina slovenska satirična oddaja na nivoju.«

ODGOVOR VARUHINJE

Kot je pojasnil v. d. odgovornega urednika Prvega programa Radia Slovenija **Danijel Poslek**, je bila razlog za premor poletna programska shema. Radio Ga Ga se je 1. septembra spet vrnil v polnem obsegu.

Žal samo za dve oddaji, saj, kot ste zagotovo slišali, je glavni avtor oddaje Aleksander Sašo Hribar v petek, 8. 9., le nekaj ur po zadnji oddaji, umrl. Pravkar ste na TV Slovenija 2 (op. a.: 12. 9. 2023) lahko spremljali žalno sejo Sveta RTV Slovenija v njegov spomin.

MMC

I. NOVINARSKÉ VSEBINE

Tudi MMC-ju očitki cenzure izjave Mateja Mohoriča

Bralka se je odzvala na [zapis](#), objavljen na MMC-ju. Podobno kot gledalca TV Slovenija (na str. 15-16), je MMC-ju očitala cenzuro izjave zmagovalca etapne Dirke po Franciji Mateja Mohoriča. Povzemamo odziv:

»Vprašanje za prispevek: Trpel kot žival, na koncu pa akrobatsko mimo Asgreena

Odmevi po zmagi Mateja Mohoriča na 19. etapi Dirke po Franciji od 21.7.23 na MMC

Izjava Mohoriča je napisana v narekovajih, kar pomeni dobessedni govor.

Prosim, da preverite, če je napisano »Vrgel sem kolo in ostalo dal v božje roke. Počutim se, kot da bi kar malce izdal oba tekmeca, ker sta bila močnejša od mene, toda očitno je Gino Mäder želel, da danes zmagam jaz,« res dobessedni govor ali je kaj izpuščeno. V nekaterih prispevkih pravijo, da je nekaj izpuščeno ali celo spremenjeno. Če novinar navaja besede pod narekovaji, bi morale te biti zapisane res dobessedno, je moje mnenje.« (M. R.)

V imenu Športnega uredništva MMC-ja Anton Gruden

Pozdravljeni, kdor zna brati in iskati, vidi, pa tudi sliši Matejevo sporočilo. <https://www.rtv slo.si/sport/kolesarstvo/dirka-po-franciji/trpel-kot-zival-na-koncu-pa-akrobatsko-mimo-asgreena/675815>

»Vrgel sem kolo in ostalo dal v božje roke. Počutim se, kot da bi kar malce izdal oba tekmeca, ker sta bila močnejša od mene, toda očitno je Gino iz nebes želel, da danes zmagam jaz,«

Za dobro mero je ta intervju po etapni zmagi tudi ravnokar izpostavljen v pregledni novici z vrhunci končane Dirke po Franciji <https://www.rtv slo.si/sport/kolesarstvo/dirka-po-franciji/vrhunci-110-velike-pentlje-tri-slovenske-etapne-zmage/676020>.

V. d. urednika Uredništva za nove medije Igor Pirkovič

Kot vidimo iz spodnjega članka, je MMC pravilno navajal kolesarja. Morda so bralci zapis MMC vzeli tudi iz konteksta in niso videli celote. Navajam del objavljenega besedila z vključenim :

»"Kot da bi izdal oba tekmeca"

A na koncu je moral Mohorič opraviti še z dvema odličnima kolesarjema. To je bil dolg sprint, najprej je krenil O'Connor, lovil ga je Asgreen, sto metrov pred ciljem pa je šel na polno še Mohorič, ki je imel na ciljni črti tako majhno prednost pred Dancem, da je bilo treba počakati na fotofiniš. **»Vrgel sem kolo in ostalo dal v božje roke. Počutim se, kot da bi kar malce izdal oba tekmeca, ker sta bila močnejša od mene, toda očitno je Gino iz nebes želel, da danes zmagam jaz,«** se je 28-letnik iz Podblice v solzah spet spomnil na junija umrlega moštvenega kolega Gina Mädra iz ekipe Bahrain Victorious, tudi v preostalih izjavah pa je navdušil svetovno javnost in spet dokazal, da gre za enega najbolj inteligentnih športnikov.«

Odgovor varuhinje pravic gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov vsebin RTV Slovenija je objavljen že pri poglavju **TV Slovenija – Športni program** na str. 16 -17.

II. UPORABNIŠKE VSEBINE

Objava komentarja z zamikom

Uporabnika **M. M.** je zanimalo, zakaj je bil njegov komentar izbrisan, vprašanje je naslovil na administratorja in poslal v vednost varuhinji:

»Pod komentarjem: Brez osebne odločite Putina oz. njegove destruktivne želje za napadom, bi bila danes Ukrajina cela in brez vojne, v EU pa ne bi imeli neuspelega poskusa "specialne plinske operacije". sem oddal svoj komentar:

»Po tvoje bi Putin moral pristati na to, da UA izžene vse proruskke prebivalce vključno z 90% Krimskega prebivalstva v Rusijo. To je bil namen oboroževanja in inštruiranja UA vojske od 2014 in razlog zakaj sta Merkel in Hollande skupaj s Porošenkom podpisala Minski sporazum.«

Zakaj ste ga brisali?» (M. M.)

Administrator MMC RTV SLO

Komentar je objavljen. Pod predmoderiranimi novicami (tistimi z občutljivo tematiko, npr. o vojni) so vsi komentarji objavljeni z zamikom (običajno cca 20 minut, odvisno od količine komentarjev), saj moramo vse komentarje predhodno pregledati in odobriti.

Uporabnik se je na odgovor administratorja odzval:

»Komentar je bil najprej viden - objavljen, potem pa je izginil - zato sem domneval, da ste ga izbrisali. Hvala za objavo.«

Sovražni govor pod zapisi na MMC-ju

Uporabnik **U. P.** je v odzivu izrazil mnenje, da je sovražni govor prisoten pod vedno več zapisi na spletni strani rtslo.si:

»Pod vsemi članki rtslo.si je prisoten sovražni govor, včasih ga ni, včasih pa predstavlja večino komentarjev. Ne morete ga več zaježiti. Trend družbe se giblje proti vojni. Razen, če menite, da sovražni govor ni simptom realnosti. Ampak jaz opažam, da se komentarji in mnenja ljudi na ulici precej pokrivajo. Kaj boste naredili? Verjetno boste morali vreči puško v koruzo. Je brutalno. Razumem vas.«

ODGOVOR VARUHINJE

Zaradi naraščajočega sovražnega govora uredništvo MMC-ja že preizkuša avtomatsko prepoznavo sovražnega govora, ki bi lahko bila prvo sito komentarjev. Prvi preizkusi se niso najbolje obnesli, vendar bodo delo nadaljevali, saj želijo na MMC-ju prestreči del komentarjev s sovražnim govorom s pomočjo tehnologije. Tako bi administratorji opravljali le popravke

avtomatsko zaznanih napak, saj je ob naraščajočem številu komentarjev in komentarjev s sovražnim govorom sprotno pregledovanje vseh komentarjev čedalje težje.

MMC torej ni vrgel puške v koruzo, temveč dela na tem, da bo učinkovitejši pri odstranjevanju komentarjev s sovražnim govorom. Kot varuhinja jih pri tem podpiram. Ne zagovarjam ukinitve komentiranja, temveč moderirano komentiranje, torej komentiranje, v katerem bodo vsi lahko izrazili mnenje na spoštljiv način.

RTV SLOVENIJA

I. JEZIKOVNA KULTURA

Pravilna izgovorjava besede QR KODA

Gledalec R. M. je varuhinjo opozoril na prizadevanja, da bi na TV Slovenija izgovarjali besedo QR koda v skladu s slovenskim pravorečjem:

»V času TDF praktično vsak dan slišimo komentatorja, ki nas poziva, da naj sodelujemo na povezavi, si jo dobimo s skeniranjem "ku ar" kode, pri čemer ima v mislih QR kodo. "KU AR" ni nič! Ni niti angleško, niti slovensko. Če odmislim, da je poslanstvo nacionalnega medija mdr. tudi ta, da "izobražuje, svetuje in razvija jezikovno kulturo ..." Si mar oni tako zamišljajo uresničevanje tega poslanstva? Na napačno izgovorjavo sem takoj ob začetku TDF 02. 07. 2023 opozoril odgovornega urednika Gregorja Peternela: »Dajte prosim komentatorjem, ki komentirajo tdf2023, povedat, da QR koda ni "ku ar koda, ampak "ku ER koda", ker TVS žal ni BBC in novinarji na nacionalki tudi niso Angleži. SSKJ pravi, da se črka R v slovenščini izgovarja kot ÈR ali RƏ, nikoli pa kot AR. Da ne bomo zdaj 3 tedne poslušali /.../ kuar, kuar. Smo se že med korono čez glavo nažrli tega.« In naslednji dan sem nazaj dobil /.../ (op. a.: odgovor odgovornega urednika Športnega programa TV Slovenija Gregorja Peternela):

»Res je, v slovenščini tudi tuje kratice praviloma izgovarjamo v skladu s slovenskim črkovanjem. So pa izjeme, npr. nekatere kratice, prevzete iz angleščine, izgovorimo tudi angleško, kar je lahko edini izgovor (FBI [èfbiáj], BBC [bibisí] – bi vi izgovorili [be be ce]/[bə bə cə]?) ali dvojnica (PC [písí] ali [pàcà]).

Opozorili ste nas na zelo zanimiv primer, ki pa ga slovenski slovarji še ne obravnavajo. Gre za nekakšen hibrid: [ku] – po slovensko, [ar] – po angleško. A tudi to ni tako nenavadno, pomislite na primer hi-fi [háj fí], slovenščina in angleščina se mešata tudi pri branju e-naslova gmail.com, pri ChatGPT [čèt gépété] ...

Deloma podomačen izgovor [ku ar] je uveljavljen, ne nazadnje QR-koda živi že skoraj 30 let. Bomo pa o primeru s sodelavci zagotovo (še) razpravljali.«

Gledalec se je z odgovorom odgovornega urednika in svojim mnenjem obrnil na varuhinjo:

»Hibrid? Udomačen? "Udomačili" so ga kar oni sami in zdaj nameravajo še nas "udomačiti". In tako je ostalo po njihovem. Par dni je komentator sicer govoril o "kodi hitrega odziva", kar je

meni čisto OK, včeraj pa spet. Popolna ignoranca. /.../ In tako bomo očitno do konca TDF in še naprej do nezavesti poslušali kuar, kuar, kuar... enako, kot med korono, ko ste novinarji k temu vsakodnevno 100x na dan dodajali še pisiar, pisiar, pisiar (PCR). Ali pa bo temu spakovanju nekdo tam naredil konec? Nimam nič proti, če nacionalka začne uporabljati kar angleščino, samo naj potem še sprejme standarde, kot jih ima BBC. Pa temu primerno kvaliteto programa.»

V imenu Lektorske koordinacije Rok Dovjak

Odgovoru, ki ga je spisal Gregor Peternel skupaj z lektorico športnega uredništva, težko kaj dodamo. Spodbujanje rabe jezikovnih različic, potem ko se je neka oblika že ustalila, ima pogosto sila omejen uspeh, kar dokazujejo vedno enaki, že klasični lektorski popravki, pa čeprav so utemeljeni celo s slovarjem. V primeru kode QR je raba sicer izkazala težnjo po slovenjenju, a se je v delu še vedno naslanjala na izvorni izgovor in tudi že udomačeni PR [piar]; priporočilo Inštituta Frana Ramovša za slovenski jezik o knjižnem izgovoru se je pojavilo šele julija letos. Da je včasih hibridna oblika vendarle mogoča, pa nas napeljujejo primeri gmail in ChatGPT, pri slednjem se je tudi Jezikovna svetovalnica zavzela za slovenski izgovor kratice, s čimer bi zvezo prav tako lahko obravnavali kot angleško-slovensko. Velja pa vendar poskusiti z okrožnico, da se ta pravorečni problem čim bolj uzavesti. Lektorska koordinacija bo imela v kratkem sestanek in razmišljali bomo, kako knjižni izgovor predstaviti ustvarjalcem programa.

ODGOVOR VARUHINJE

Verjetno z odgovorom ne boste zadovoljni; kaže pa, da lektorjem ni vseeno, predlagali so tudi, da programskim ustvarjalcem pošljem okrožnico, kar bom tudi storila.

Ob tem dodajam, da povsod, kjer lahko, tako znotraj RTV Slovenija (v Svetu RTV Slovenija, Akademiji RTV Slovenija, ki skrbi za izobraževanje, in na drugih organih) kot tudi zunaj RTV Slovenija (v radijskih oddajah) opozarjam na pomen jezika na RTV Slovenija tudi pri uvajanju novih besed v govorni in pisani obliki. Prav ta začetni čas uvajanja nove besede ali pojma je ključen, saj se prav v tem času ustali določena oblika rabe. Če se ustali napačna, jo je kasneje izjemno težko zamenjati s pravilno.

O rabi besede tabornik

Bralec **G. K.** je v odzivu izrazil nestrinjanje o rabi besede tabornik v zapisu na MMC:

»V nedeljo, 30. 7. 2023, sem v članku z naslovom "Na zahodu Rusije v orkanu umrlo več ljudi, ki so šotorili ob jezeru Jalčik" opazil nepravilno rabo besede tabornik. Po SSKJ namreč tabornik ni oseba, ki tabori, temveč je pripadnik taborniške organizacije. Na socialnih omrežjih se je članek pojavil celo z naslovom "Na zahodu Rusije v orkanu umrlo več tabornikov, ki so šotorili ob jezeru Jalčik". Ne vem, ali gre za izkoriščanje besede tabornik za senzacionalistične naslove ali za nerazumevanje besede tabornik, a v vsakem primeru je napaka neprimerna.»

Lektor in jezikovni svetovalac MMC RTV SLO Marko Prša

Nikakor ni bil naš namen ustvarjati vsebin s senzacionalističnim pridihom. Avtor članka in lektor sta se v tem primeru znašla pred dilemo, kako normirati oz. tvoriti zapis, ki bi označeval ljudi, ki kampirajo s šotorom ob jezeru v tem primeru. Ker je kampirist v normativnih priročnikih še vedno

nosilec kvalifikatorja, ki ga označuje kot pogovorni izraz, sta upoštevala napotilo Slovenskega pravopisa, kot je prikazano spodaj:

[kampíst](#) tudi campist -a [druga oblika kampíst in kempíst] m (î)

pog. kdor biva, živi v kampu: šotori kampistov (SSKJ 2)

[kampíst](#) -a m, člov. (î) (počitniški, turistični) tabornik

kampístka -e ž, člov. (î) (počitniška, turistična) tabornica (Slovenski pravopis).

II. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM

»Govorna podpora za slepe in slabovidne ni vedno na voljo«

Bralec **V. P.** je v odzivu napisal, da pri branju člankov ni vedno govorne podpore, namenjene slepim in slabovidnim:

»Pri člankih na MMC-ju ni vedno na voljo govorna podpora za slepe in slabovidne. V večini primerov, pri katerih pa je, je prebran samo povzetek in ne celoten prispevek. Zadnji primer je prispevek o alarmiranju in sistemu obveščanja. Na ta način smo prikrajšani za celotno vsebino in vse informacije. Hvala vnaprej za pojasnilo in morebitne izboljšave.«

V. d. vodje MMC RTV SLO Kaja Jakopič

Gre za članek <https://www.rtvlo.si/slovenija/mobilni-sistem-alarmiranja-ob-neurjih-in-nesrecah-naj-bi-zazivel-jeseni/676685>. Očitno je prišlo do neke težave (lahko, da sistem ni zaznal modifikacije članka). Govorec za ta članek zdaj deluje, ker smo ga ponovno rekreirali.

III. SPLOŠNO

Ponovitve, ponovitve ...

Gledalka **M. M.** se je pritožila nad ponovitvami v poletnih mesecih:

»Prosim za vaše mnenje, ali je prav to, kar se dogaja nam gledalcem s strani nacionalne televizije. Prisiljeni smo plačevati naročnino, čeprav programa sploh ne gledamo. Množico ljudi je dvignilo še posebej sedaj v poletnem času, ko gre očitno RTV na dopust. Od junija do septembra se vse oddaje ponavljajo. Ampak vse! Predstavljajte si, da ste bolnik v postelji in je televizija vaš edini prijatelj v sobi. Če nimaš kableskega operaterja, gledaš vsak dan isto, vse si že videl. Gledam druge programe, hrvaške, srbske, Črna Gora, Avstrija itd., vsi imajo zjutraj program v živo! Kaj gre res 2000 ljudi na dopust za 2 meseca? Zakaj sploh stavkajo, za to nedelo? Naredite analizo, koliko programa se ponavlja, koliko je reklam, pa boste videli njihovo produktivnost. Sramota! Mislim, da je na RTV zaposlenih toliko ljudi, ki so plačani od ljudi, da se bodo morali začeti obnašati malo drugače. Za takšen program, ki ga imamo, bi bilo dovolj 200 ljudi, saj reklame in ponovitve lahko odvtirijo z dosti manj kadra.«

ODGOVOR VARUHINJE

Za vaše pripombe se vam lepo zahvaljujem. Glede velikega števila ponovitev v poletnem času delim z vami upravičeno nejevoljo. Kot varuhinja sem že lani v Priporočila za Programsko-produkcijski načrt za leto 2023 zapisala, da je poleti na sporedu preveč ponovitev in premalo premiernih oddaj. Na to pripombo je bilo dodanih nekaj oddaj Razvedrilnega programa in dve oddaji Informativnega programa, sicer pa so poleti umanjale številne oddaje, od jutranjih poročil do oddaje Dobro jutro. Že lani sem zapisala, da je to nesprejemljivo, še posebej, ker so zaradi tega prikrajšani najbolj ranljivi: bolniki, invalidi, socialno šibki, upokojenci – torej tisti, ki poletja ne preživljajo na dopustu, temveč doma. Zato pričakujejo, da jim bo RTV Slovenija ponudila primeren program, vendar tega ne dobijo. Na to bom ponovno opozorila in upam, da bo prihodnje poletje na TV Slovenija na sporedu več premiernih oddaj.

Glede vprašanja o komercialnih televizijah: nanje nimam nikakršnega vpliva. Če delajo kaj proti zakonom in pravilom, se lahko obrnete na Agencijo za komunikacijska omrežja in storitve AKOS.

Osiromašen program v poletnem času

Gledalec S. K. pa je v odzivu napisal, da ne more razumeti, da je program v poletnem času tako osiromašen:

»Moja pritožba se nanaša na vsebino in obseg programa na TV Slovenija v poletnem času. RTV Slovenija namreč v tem času redno zmanjšuje obseg in vsebino programov. Predvsem kot gledalec pogrešam jutranji program in novice v dopoldanskem času. Ob navedeni opustitvi dopoldanskega programa je dejansko bistveno zmanjšan tudi obseg pogovornih oddaj v preostalem terminu. Moteče so tudi stalne ponovitve prek vsega programskega časa, ki bi lahko bile oziroma so na MMC. Poletna opustitev dopoldanskega programa po lastnem poizvedovanju prizadene predvsem upokojenca, ki v poletnem času niso v tolikšnem številu kot ostali na dopustu. Prav tako v poletnem času niso na dopustu vsi prebivalci Slovenije ves čas, praviloma koristijo največ 14 dni, tako ne vidim nobenega smiselnega razloga za tako veliko zmanjšanje obsega programa. Smiselno bi bilo edino povečanje obsega otroškega programa v dopoldanskem času, saj velja tudi za otroke, da so na dopustu enak čas kot starši, doma pa so ves preostali poletni čas. Kot spremljam RTV po moji upokojitvi, dejansko ne morem razumeti, da je program v poletnem času tako osiromašen in brez dopoldanskih novic, posebej zato, ker, vsaj tako ocenjujem, tudi delavci na RTV nimajo dopusta vse poletje, tako ocenjujem, da bi mogli zagotoviti primeren program tudi čez poletje. Spomnim se lanskega požara na Krasu, ko sem dopoldanske novice o stanju požara spremljal na HRT. Tako ocenjujem, da se dejansko ne morete organizirati ali pa RTV dejansko nima vodstva, ki bi obvladovalo zaposlene. In ker se že oglašam, podajam še eno opažanje, in sicer v novicah ne poročate o dogajanju v svetu, tako da te novice iščem drugje. Večina evropskih televizijskih postaj ima veliko novic iz sveta o globalnih dogodkih in izzivih in večina evropskih televizijskih postaj predvaja novice tudi v dopoldanskem času. Menim, da bi morali bistveno več poročati o dogajanju drugod. Dejansko je tudi od stalnih poročevalcev v tujini novic malo in so po mojem mnenju brez avtorske vsebine. Skratka, mnenja sem, da bi tudi v poletnem času gledalcem morali zagotoviti celovit TV program z vsemi

vsebinami kot običajno in tudi v dopoldanskem času ter predvajati celovite novice prek vsega dne. Novice bi morale biti vsebinsko bogatejše in bi morale vsebovati tudi novice iz sveta.

IZ ODGOVORA VARUHNJE

Glede novic iz tujine menim, da jih je v vseh programih RTV Slovenija kar precej. Dopisniki RTV Slovenija delajo za TV Slovenija in za Radio Slovenija, oba programa pa imata čez dan več oddaj, zato verjetno vseh oddaj ne uspete spremljati. Kot uspem sama spremljati njihovo poročanje in reportaže, so njihovi prispevki zelo avtorski – od poglobljenih poročil, analiz in komentarjev do reportaž. Res pa je, da dopisniška mreža v tujini ni tako bogata kot pri velikih državah in velikih javnih RTV, šteje namreč devet dopisnikov, kar za toliko ur programa na obeh medijih ni zelo veliko. Zato veliko novic iz sveta povzemajo (po tujih agencijah in RTV-hišah) novinarji zunanjepolitične redakcije v Ljubljani. Kolikšen delež informativnih oddaj predstavljajo vsebine iz tujine, presojuje uredniki. Ker je RTV Slovenija po Zakonu o RTV Slovenija dolžna zagotavljati občinstvu informacije iz tujine in iz domovine ter z vseh področij, morajo uredniki preiščeno in glede na aktualnost in pomembnost kombinirati vse vsebine. Za vas, ki vas tujina očitno zanima bolj poglobljeno, je tega premalo, za nekatere je teh vsebin celo preveč. Še precej manj je bilo tujine zastopane v času, ko ni bilo oddaje Globus. Zdaj se je ta vrnila, vendar je nekoliko krajša, zato upam, da bodo uredniki prisluhnili tudi vaši želji po več vsebinah iz sveta.

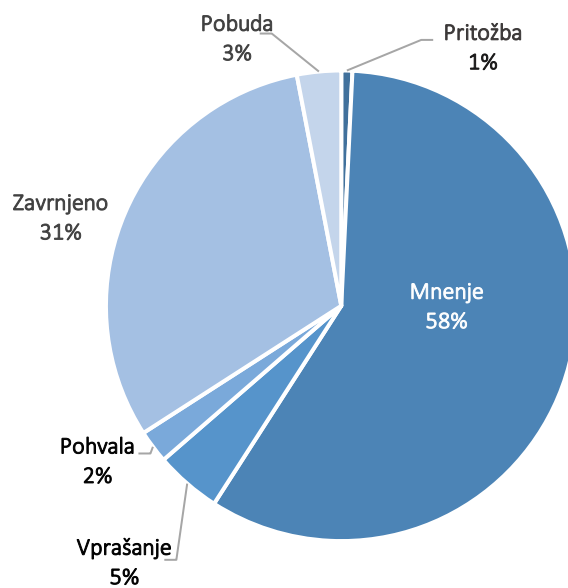
Glede velikega števila ponovitev je varuhinja gledalcu odgovorila enako kot gledalki M. M.

STATISTIKA

Naziv OE	JULIJ 2023	JUNIJ 2023	JULIJ 2022
PPE TELEVIZIJA SLOVENIJA			
SKUPAJ	41	52	56
Informativni program	22	27	19
Kulturno umetniški program	8	6	5
Razvedrilni program	2	4	2
Športni program	4	1	17
Program plus	0	0	0
Ostalo	5	14	13
PPE REGIONALNI CENTER / TV program			
SKUPAJ	0	1	0
Televizija Koper	0	1	0
Televizija Maribor	0	0	0
PPE RADIO SLOVENIJA			
SKUPAJ	3	10	6
Radio Prvi	3	9	2
Val 202	0	0	2
Ars	0	1	0
Koper	0	0	0
Radio Maribor	0	0	0
Radio SI	0	0	0
Ostalo	0	0	2
PPE MMC			
SKUPAJ	33	28	23
Novinarske vsebine	8	4	8
Uporabniške vsebine	23	24	13
Storitve	2	0	2
PROGRAMI ZA NARODNOSTNI MANJŠINI			
SKUPAJ	0	0	0
TV Capodistria	0	0	0
Radio Capodistria	0	0	0
MMR	0	0	0
RTV SLOVENIJA			
SKUPAJ	55	83	55
Jezikovna kultura	4	4	2
Oglaševanje	0	1	4
Dostopnost in prilagojeni programi	1	1	2
RTV-prispevek	0	3	1
Tehnične zadeve	0	3	4
RTV SLO - splošno	6	4	9
Svet RTV-ja	1	12	0
Varuhinja	1	3	0
Ostalo	1	2	5
Zavrnjena obravnava	41	50	28
VSI ODZIVI	<u>132</u>	<u>174</u>	<u>140</u>

Statistika po vrsti odziva

SKUPAJ	<u>132</u>
Pritožba	1
Mnenje	77
Vprašanje	6
Pohvala	3
Pobuda	4
Zavrjneno	41

SKUPAJ	<u>132</u>
Elektronska pošta	90
Spletni obrazec	21
Pismo	0
Telefon	21

